ตนเป็น
ที่พึ่งแห่งตน
ความเชื่ออันตรงต่อ
หลักพระพุทธศาสนา

สด.พระญาณสังวร
สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

ธรรมอำนวยพร

สมเด็จพระญาณสังวร

สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน

ความเชื่ออันตรงต่อหลักพระพุทธศาสนา

เพื่อความเจริญแพร่หลายแห่งธรรม

และความเจริญงอกงามแห่งปัญญา

แด่........................ ....

จาก..

๏ หนังสือ "ธรรมอำนวยพร" ชุดนี้ ธรรมสภาได้กราบทูลองค์สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ขอประทานพระอนุญาตจัดพิมพ์เผยแพร่แก่พุทธศาสนิกชน

เพื่อบูชาพระคุณแห่งองค์สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ธรรมสภาขอประทานพระอนุญาตถวายแด่พระองค์ จำนวน ๕,๐๐๐ เล่ม มอบเป็นของขวัญแก่พุทธศาสนิกชน เพื่อความเป็นสิริมงคลและเป็นธรรมทานตามพระราชอัธยาศัย

๏ ท่านสาธุชนที่สนใจจัดพิมพ์เพื่อมอบเป็นของขวัญธรรมอำนวยพร โปรดติดต่อที่ ธรรมสภา โทร. ๔๓๔๔๒๖๗, ๔๓๔๓๕๖๖, ๔๒๔๐๓๗๕

คิดดี พูดดี ทำดี
เป็นศรี เป็นพร สูงสุด
ไม่มี พรเทพ พรมนุษย์
เปรียบประดุจ ความดี ที่ทำเอง

สมเด็จพระญาณสังวร
สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

ขอพุทธานุภาพแห่งคุณพระศรีรัตนตรัย ตลอดจนกุศลผลบุญที่ท่านได้กระทำมา จงคุ้มครองให้ท่านและครอบครัว พร้อมทั้งบริวาร ปราศจากทุกข์ภัยทั้งหลายทั้งสิ้น ขอให้ท่านจงเจริญด้วยจตุรพิธพรชัย คิดปรารถนาสิ่งใดขอให้สมปรารถนาในสิ่งนั้น โดยมีธรรมบารมีแห่งองค์สมเด็จพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นเกราะคุ้มครองป้องกัน และมีพระธรรมเป็นประทีปส่องสว่างในการดำเนินชีวิต ขอให้พบกับชีวิตที่สมบูรณ์ ให้พบกับความสะอาด สว่าง สงบ แห่งชีวิตและจิตใจ ขอความสุขสวัสดิ์พิพัฒนมงคลจงมีแด่ท่านทุกทิพาราตรีกาลเทอญ.

สารบัญ

เรื่อง ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน

จากพระนิพนธ์ เรื่อง 'ความเชื่อ'

ของสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน

ความเชื่ออันตรงต่อหลักพระพุทธศาสนา

อันความเชื่อของบุคคลนั้น ย่อมเนื่องมากับเหตุแวดล้อมภายนอก ประกอบกับพื้นทางจิตใจและปัญญาของแต่ละคน บางคนเชื่อทางปาฏิหาริย์ บางคนชอบทางลึกลับ บางคนชอบผู้สำเร็จ เมื่อมีใครมาแสดงปาฏิหาริย์ให้ดู ก็หลงเชื่อโดยไม่ได้ไตร่ตรองก่อน หลงเชื่อไปทีเดียว

⊙ ความเชื่อของบุคคลในยุคปัจจุบัน

ความเชื่อของคนในปัจจุบันดูสับสนอยู่มาก เพราะคนเราขาดหลักที่ยึดเหนี่ยวอันแน่นอนมั่นคงของจิตใจ จะลงความเห็นอย่างนี้ไม่ถูกนัก เพราะส่วนใหญ่มีพระรัตนตรัยเป็นหลักยึดเหนี่ยวของจิตใจอยู่ ในเรื่องปาฏิหาริย์ เรื่องลึกลับต่างๆก็เช่นเดียวกัน เมื่อห้ามความอยากรู้อยากเห็นไม่ได้ ก็ลองดูในทางสบายใจ ไม่ให้เกิดความเชื่อและปฏิบัติในทางที่เกิดทุกข์โทษ

๏ ศรัทธาในพระรัตนตรัยให้มั่นคง

ฉะนั้น จึงถึงเวลาที่จะต้องใช้ความเชื่อด้วยปัญญา คือมีเหตุผล ชนิดที่ตาเห็น หูได้ยิน ส่วนที่พ้นตาพ้นหู พ้นประสบการณ์แบบปาฏิหาริย์ จะต้องลดให้น้อยลง ทำศรัทธาในพระรัตนตรัย ในหลักกรรมของพระพุทธเจ้าให้มั่นคง จะไม่มีความผิดพลาด ปัจจุบันผู้ที่แสดงตนเป็นผู้รู้ ผู้วิเศษ ได้มีอยู่ในที่ต่างๆไม่น้อย ใครที่มีคนนับถือมาก ก็กลายเป็นคณาจารย์หรือศาสดาตั้งลัทธิต่างๆขึ้น

การศึกษาให้รู้พระพุทธศาสนาโดยถูกต้อง เป็นทางป้องกันมิให้โอนเอียงไปตามเครื่องชักจูงใจได้ คนในโลกนี้เมื่อนับถือศาสนาใดก็ยืนยันว่าศาสนานั้นจริงแท้ เมื่อเชื่อก็ไม่ยอมพิสูจน์ จึงไม่พบความจริงในศาสนาที่ตนนับถือ แม้จะมีผู้รู้มาให้เหตุผลในทางที่ขัดแย้งกับความเชื่อก็ไม่ยอมฟัง การนับถือศาสนาเช่นนี้จึงเป็นเหตุปิดบังปัญญา ไม่ทำให้ฉลาดขึ้นในความจริงตามเหตุผล และเป็นความนับถือที่เจือด้วยมานะกับทิฐิของตน เป็นเหตุให้วิวาททุ่มเถียงกันอย่างไม่รู้จบสิ้น

๏ พระพุทธศาสนาสอนให้เชื่อด้วยปัญญา

ความเชื่อมีแสดงไว้ในทุกศาสนา แต่ในพระพุทธศาสนาพระพุทธเจ้าทรงสอนให้เชื่อด้วยปัญญา คือให้พิจารณาให้รู้เหตุ รู้ผล

แล้วให้เชื่อตามเหตุผล มิให้เชื่อด้วยอาการ ๑๐ อย่าง คือ **ด้วยฟังตามๆกันมา ด้วยถือสืบต่อกันมา ด้วยอ้างว่าได้ยินมาอย่างนี้ ด้วยอ้างตำรา ด้วยเหตุที่ตรึกตรองเอา ด้วยนัยตามที่คาดคะเนเอา ด้วยคิดเอาตามอาการ ด้วยต้องกับความคิดเห็น ด้วยเห็นว่าผู้พูด เป็นผู้น่าเชื่อ ด้วยเหตุว่าเป็นพระเป็นครูของตน**

ศรัทธาที่เป็นตัวปัญญา เป็นสิ่งที่ถูกต้อง มั่นคง ไม่มีใครมาหลอกให้เป็นอื่นได้ ฉะนั้นศาสนาของพระพุทธเจ้าจึงจริงแท้ และอยู่ในระยะเอื้อมถึง มิใช่สุดเอื้อม เหมือนอย่างเรื่องกำเนิดโลกหรือสุดโลก ซึ่งไม่ทรงอธิบายเพราะเป็นเรื่องที่ไม่บังเกิดประโยชน์ที่จะทำให้ใครเป็นคนดีหรือคนเลวได้ จึงเป็นศาสนาที่แสดงข้อปฏิบัติตรงอย่างที่สุด

๑ ศรัทธาในพระพุทธศาสนา

ศรัทธาในพระพุทธเจ้า มุ่งถึงศรัทธาอันเกิดจากความรู้ในธรรมของพระองค์ที่เกิดจาก **"วิมังสา...ความสอบสวนพิจารณา"** โดยสอบสวนพระองค์ตั้งแต่ความประพฤติทางกาย วาจา อาชีพ ความยั่งยืนของความประพฤติตลอดถึงธรรมในพระองค์ จึงกล่าวได้ว่าพระองค์มิได้ตรัสสอนให้มีศรัทธาในพระองค์เลย แต่กลับสอนให้มีวิมังสาในพระองค์ให้ดีก่อน แล้วจึงค่อยมาฟังธรรม เพราะจะเกิดความตั้งใจที่จะรับธรรม

ลักษณะที่ทรงธรรมนั้นคือ ทรงยกฝ่ายโทษ คือความโลภ โกรธ หลง กรรมของคนที่โลภ โกรธ หลง ขึ้นแสดง คือ ฆ่าเขาบ้าง ลักของเขาบ้าง เป็นต้น ฝ่ายคุณก็ได้ยกความไม่โลภ ไม่โกรธ ไม่หลง กรรมของคนที่ไม่โลภเป็นต้น เปรียบเทียบให้เห็นได้ในปัจจุบันว่าฝ่ายไหนเป็นอย่างไร ฝ่ายไหนควรเว้น ฝ่ายไหนควรทำ ในที่สุดก็ทรงสอนให้แผ่เมตตาจิตเป็นต้น ไปในสัตว์ทั้งหลาย ผู้ที่มีจิตใจไม่มีเวร ไม่เบียดเบียนใคร มีใจไม่เศร้าหมอง ย่อมได้ความอุ่นใจ อาทิ ไปเกิดดี ไม่มีทุกข์มีสุขในปัจจุบัน เป็นต้น

๏ ความเชื่อที่อาศัยคุณพระรัตนตรัย...จะไม่งมงาย

ความเชื่อในเครื่องรางที่ทำขึ้น อาศัยคุณพระรัตนตรัยเป็นหัวใจเพื่อทำใจให้เข้มแข็ง เพื่อปฏิบัติหน้าที่ธำรงรักษาไตรรงค์ คือ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ย่อมเป็นประโยชน์ และก็พึงระวังมิให้เชื่อเกินขอบเขตที่ควร มิให้เชื่อจนงมงาย ควรทราบด้วยว่าความเชื่ออันตรงต่อหลักพระศาสนานั้น คือความเชื่อในกรรมและผลของกรรม เพื่อที่จะได้ละกรรมที่ชั่วที่ผิด ทำกรรมที่ดีที่ชอบ หากจะมีเครื่องรางของขลังอันใดทำให้ละความชั่ว หากจะมีเครื่องรางของขลังอันใด ทำให้ละกรรมชั่ว ทำกรรมดีได้ ก็จะเป็นยอดของเครื่องรางของขลังทั้งหมด

๏ ประวัติความเกิดขึ้นแห่งพระพุทธรูป

ประวัติความเกิดขึ้นแห่งพระพุทธรูป ในขั้นแรกสร้างขึ้นสำหรับการบูชา เพื่อระลึกถึงพระพุทธคุณเป็นพุทธานุสสติ ฉะนั้นควรน้อมใจนึกเพื่อที่จะสังวรระวังทางกรรมให้มากขึ้น เช่น เมื่อมีพระอยู่กับตัว จะทำอะไรก็พิจารณาก่อนว่าถูกหรือผิด ดีหรือชั่ว ถ้ารู้ว่าดีว่าถูกต้องก็ควรทำ พระพุทธเจ้าทรงโปรด

๏ พระพุทธศาสนาสอนให้รู้จักและอยู่เหนือกรรม

พระพุทธศาสนาไม่ได้สอนให้คนกลัวกรรม เป็นทาสของกรรม หรืออยู่ใต้อำนาจกรรม แต่สอนให้รู้จักกรรม ให้มีอำนาจเหนือกรรม ให้ควบคุมกรรมของตนในปัจจุบัน

กรรมคือการกระทำทุกอย่างที่คนทำอยู่ทุกวันเวลา ประกอบด้วยเจตนา คือความจริงใจ พระพุทธเจ้าตรัสว่า **“เรากล่าวเจตนาว่าเป็นกรรม เพราะว่าคนมีเจตนา ทำกรรมทางกายบ้าง ทำกรรมทางวาจาบ้าง ทำกรรมทางใจบ้าง”**

คำตรัสนี้มีความหมายง่ายๆ ทุกคนจะทำจะพูดจะคิดอะไรย่อมมีเจตนา คือความจริงใจนำอยู่เสมอ และวันหนึ่งๆก็ต้องทำต้องพูด ต้องคิดอย่างนั้นอย่างนี้ไปตามที่ตนเองจงใจจะทำ นี่แหละคือกรรม วันหนึ่งๆจึงทำกรรมมากมายหลายอย่าง หลีกกรรมไม่พ้น

⊙ พุทธานุสสติ : ตั้งมั่นแน่วแน่ในธรรม

พระพุทธศาสนาได้สอนในเรื่อง "กรรม" หลักใหญ่ก็มุ่งให้พิจารณาให้รู้จักปัจจุบันกรรมของตนนี้แหละ ว่าอะไรดีหรือชั่ว อะไรควรหรือไม่ควร เพื่อที่จะได้เว้นกรรมที่ชั่วที่ไม่ควร ทำกรรมดีที่ควร

พระพุทธโอวาทนี้แสดงว่า คนมีอำนาจเหนือกรรม อาจควบคุมกรรมของตนได้ โดยตั้งมั่นแน่วแน่อยู่ในธรรม เช่น เมตตา สติ ปัญญา เป็นต้น อันเป็นส่วนจิตและศีล อันหมายถึงตั้งเจตนาเว้นการที่ควรเว้น ทำการที่ควรทำในขอบเขตอันควร ดังนี้เรียกว่าเป็นพุทธานุสสติ เมื่อมีพระอยู่กับตนก็ควรที่จะเจริญพุทธานุสสติจะทำให้หนังเหนียวอยู่ยงคงกระพัน หรือแคล้วคลาดจากความชั่วความผิดทั้งปวง

⊙ ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน:หน้าที่ของทุกคนที่ต้องเดิน

พระพุทธศาสนานำคนเข้าหาเหตุผล เช่นกรรมและผลของกรรม ทุกข์และเหตุแห่งทุกข์ เป็นต้น สอนให้คนใช้ปัญญามากกว่าที่จะใช้ความเชื่อ

ในฐานะที่พระองค์ทรงเป็นผู้ชูดวงประทีปส่องทาง ให้เห็นทางดำเนิน พระธรรมเป็นทางดำเนิน พระสงฆ์เป็นผู้ที่ได้เดินนำไปเบื้องหน้า ส่วนการดำเนินไปในทางที่พระพุทธเจ้าส่องให้เห็นนั้นเป็น

หน้าที่ของทุกคนที่จะต้องเดินเอง ตรงจุดนี้เองที่แสดงถึงคำสอนที่ว่า **"ตนเป็นที่พึ่งของตน"**

ฉะนั้น แม้ยังมีสันดานชอบเชื่อไปตามข่าวลือ หรือชอบขลัง ก็ต้องพยายามทำใจเข้าหาเหตุผลตามหลักของพระพุทธเจ้า ไม่ตื่นเตลิดไปโดยปราศจากเหตุผลทางปัญญา จึงจะสมที่เราเกิดมาเป็นพุทธศาสนิกชน

⊙ ชีวิตอันสูงสุด

"ชีวิตอันอุดม" ก็คือ "ชีวิตอันสูงสุด"
ในแง่ของพระพุทธศาสนาก็คือ "ชีวิตที่ดี"
อันเรียกว่า "สุชีวิต"
หมายถึงความดีอาศัยชีวิตทำขึ้น
ชีวิตของผู้ที่ทำดี จึงเรียกว่าชีวิตดี
เมื่อทำดีมากชีวิตก็สูงขึ้นมาก ทำดีที่สุดชีวิตก็สูงขึ้น

สมเด็จพระญาณสังวร
สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

๏ โลกธรรม

คนเราต้องพบชีวิต หมายถึงเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นแก่ชีวิต ตามที่ปรารถนาไว้ก็มี ที่มิได้ปรารถนาไว้ก็มี ว่าถึงปัญหาที่ว่าคนเราควรจะวาดภาพชีวิตอนาคตของตนอย่างไร หรือจะให้ชีวิตเป็นอย่างไร

ถ้าตอบตามปัญหาตามวิถีชีวิตทั่วไป ก็คงจะว่า จะให้เป็นชีวิตที่บริบูรณ์ด้วยผลตามที่ปรารถนากันทางโลกทั่วไปนั่นแหละ รวมเข้าก็คือ ลาภ ยศ สรรเสริญ สุข อันเรียกว่า โลกธรรมส่วนที่น่าปรารถนาพอใจ แต่ดังที่ได้กล่าวแล้วว่า จะต้องพบชีวิตส่วนที่มิได้ปรารถนาอีกด้วย คือส่วนที่ตรงกันข้ามรวมเข้าก็คือ ความเสื่อมลาภ เสื่อมยศ นินทา ทุกข์ ชีวิตของทุกคนจะต้องพบกับโลกธรรมทั้งสองฝ่ายนี้อยู่ด้วยกัน

สมเด็จพระญาณสังวร
สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

พระราชประวัติ

สมเด็จพระญาณสังวร

สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

พระสังฆราชาแห่งกรุงรัตนโกสินทร์องค์ปัจจุบัน

พระสังฆราชาแห่งกรุงรัตนโกสินทร์

สมเด็จพระญาณสังวร

สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

พระนามเดิม **เจริญ คชวัตร** พระชนกชื่อ นายน้อย คชวัตร พระชนนีชื่อ นางกิมน้อย คชวัตร

ประสูติ ณ บ้านเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี เมื่อวันที่ ๓ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๔๕๖

ทรงบรรพชาเป็นสามเณร เมื่อพุทธศักราช ๒๔๖๙ ที่วัดสังฆาราม จังหวัดกาญจนบุรี โดยมีพระครูอดุลยสมณกิจ (พุทฺธโชติ ดี เอกฉันท์) เจ้าอาวาสวัดเทวสังฆาราม เป็นพระอุปัชฌาย์

ทรงอุปสมบท เมื่อพุทธศักราช ๒๔๗๖ ที่วัดเทวสังฆาราม จังหวัดกาญจนบุรี โดยมี พระครูอดุลยสมณกิจ เป็นพระอุปัชฌาย์ ต่อมาในปีเดียวกัน ได้ทรงทำทัฬหีกรรม (ญัตติซ้ำ) เป็นธรรมยุต ที่วัดบวรนิเวศวิหาร เมื่อวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๔๗๖ โดยมีสมเด็จพระวชิรญาณวงศ์ (หม่อมราชวงศ์ชื่น นพวงษ์ ป.ธ.๗) เป็นพระอุปัชฌาย์ ได้รับฉายาว่า **"สุวฑฺฒโน"**

และทรงสำเร็จการศึกษาในชั้นประถมศึกษา จากโรงเรียนประชาบาลวัดเทวสังฆาราม หลังจากได้ทรงบรรพชาแล้ว ทรงสอบได้เปรียญธรรม ๙ ประโยค ในปีพุทธศักราช ๒๔๘๔

สมณศักดิ์ที่ทรงได้รับ

พ.ศ. ๒๔๙๐	เป็นพระราชาคณะชั้นสามัญ ที่ พระโสภณคณาภรณ์
พ.ศ. ๒๔๙๕	เป็นพระราชาคณะชั้นราช ในราชทินนามเดิม
พ.ศ. ๒๔๙๘	เป็นพระราชาคณะชั้นเทพ ในราชทินนามเดิม
พ.ศ. ๒๔๙๙	เป็นพระราชาคณะชั้นธรรม ที่ พระธรรมวราภรณ์
พ.ศ. ๒๕๐๔	เป็นพระราชาคณะ ชั้นเจ้าคณะรอง ที่ พระสาสนโสภณ
พ.ศ. ๒๕๑๕	เป็นสมเด็จพระราชาคณะ ที่ สมเด็จพระญาณสังวร
พ.ศ. ๒๕๓๒	รับพระราชทานสถาปนาดำรงตำแหน่ง **สมเด็จพระสังฆราช** **สกลมหาสังฆปริณายก** ลำดับที่ ๑๙ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์

⊙ องค์ประกอบของความดี

องค์ประกอบของความดีในชีวิต

มี ๔ ประการ คือ กรรม วิชา ศีล และธรรม

กรรม...คือการงานที่ทำ การงานที่เป็นประโยชน์ต่างๆ

วิชา...คือความรู้ในศิลปวิทยา

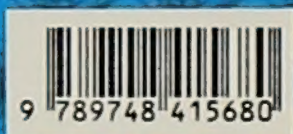
ศีล...คือความประพฤติที่ดี

ธรรม...คือคุณสมบัติที่ดีใจจิตใจ

ชีวิตที่ดีจะต้องมีองคคุณทั้ง ๔ ประการนี้

สมเด็จพระญาณสังวร
สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

ธรรมสภา

9 789748 415680